

การจัดการความรู้แนวพุทธกับความเข้มแข็งในชุมชนบวร : กรณีจังหวัดชัยภูมิ

Buddhist Knowledge Management and the strength of Bowon Community A Case Study of Chaiyaphum Province¹

กัญจนา หินเมืองเก่า*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังทางเศรษฐกิจ องค์ความรู้หลักธรรมคำสอนทางพุทธศาสนา การจัดการองค์ความรู้เพื่อถ่ายทอดหลักธรรมคำสอนของศาสนาและการปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนพุทธศาสนากับการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนบวรของจังหวัดชัยภูมิที่เน้นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้แบบสัมภาษณ์เจาะลึกกลุ่มตัวอย่าง คือ 1) กลุ่มผู้ใหญ่บ้าน 2) กลุ่มสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น 3) กลุ่มพระสังฆาธิการ (ระดับเจ้าอาวาส) และ 4) กลุ่มครูอาจารย์ที่สอนวิชาศีลธรรมหรือพระพุทธศาสนา รวมจำนวน 64 ราย และการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามความคิดเห็นกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 390 ราย

ผลการวิจัยพบว่าการจัดการความรู้แนวพุทธมีความสัมพันธ์กับความเข้มแข็งของชุมชนบวรโดยมีผลการวิจัย ดังนี้ 1) บุคคลได้รับความรู้ด้านหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าจาก บ้านวัดโรงเรียนและสื่อต่าง ๆ 2) ประสพการณ์ในการถ่ายทอดองค์ความรู้หลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า คือเป็นผู้หน้าที่ถ่ายทอดหลักธรรมคำสอน แนะนำ และการจัดฝึกอบรมเยาวชน จัดทำและพิมพ์เอกสารหนังสือธรรมะเผยแพร่ 3) แนวทางวิธีการในการถ่ายทอดองค์ความรู้ในด้านหลักธรรมคำสอน

ของพระพุทธเจ้า การเป็นแบบอย่างที่ดีนำทางปฏิบัติ จัดกิจกรรมของชุมชนโดยสอดแทรกหลักธรรมคำสอนพุทธศาสนาในกิจกรรมของหมู่บ้าน 4) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า คือบุคคล บ้าน วัด และโรงเรียน เป็นกลไกสำคัญในการถ่ายทอดหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาสำคัญ 5) ในอดีตสภาพของชุมชนบวรผู้คนมีความผูกพันกันแน่น ปัจจุบันเริ่มมีความห่างเหินกันผู้คนมีการพึ่งพากันน้อยลง 6) ตัวแปรปัจจัย หรือสิ่งที่ทำให้เกิดชุมชน บวร ในจังหวัดชัยภูมิมีความเข้มแข็งประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว คือองค์ประกอบของชุมชนบวร ได้แก่ บ้าน วัด และโรงเรียน เป็นตัวแปรสำคัญที่สุดคือสมาชิกชุมชนบวรและปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลก 7) ด้านความรู้หลักคำสอนของพระพุทธศาสนา ศีล 5 และพุทธสุภาษิต มีค่าเฉลี่ยรวม = 4.54 ด้านแนวทางการถ่ายทอดหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาโดยสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดชัยภูมิมีค่าเฉลี่ยรวม = 4.57 ด้านการปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธศาสนามีค่าเฉลี่ยรวม = 4.77

คำสำคัญ : การจัดการความรู้, แนวพุทธ, ความเข้มแข็ง

¹ส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิตปีการศึกษา 2557

*นักศึกษหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต

Abstract

The purposes of this research is to study is to study the relationship between socioeconomic characteristics, Buddhist body of knowledge, knowledge management for transferring Buddhist teaching and the observance of Buddhist teaching and the strength building of Bowon Community in Chaiyaphum Province It is a qualitative research using in-depth interview with samples consisting of 1) headmen. 2) A councilor or local administrators. 3) The sangha administrative officers and 4) Teachers who taught morality or religion including quantitative questionnaire to a 390 samples

The results showed that Buddhist knowledge management Buddhist correlated with the strength of Bowon community Other findings were: 1) The persons has knowledge of Buddhist teachings from home, school and the media, 2) As to experience to pass on knowledge teachings of the Buddha. It is to transfer the Buddhist teaching, counseling, youth training and publishing of the Buddhist teaching documents. 3) As to the method of transferring knowledge in the core teachings of the Buddha, the a role model is to guide practice. Activities of the community by incorporating doctrinal Buddhist proverb in the activities of the village is also used 4) Those involved in the propagating in the teaching of the Buddha include the individuals, houses, temples and schools. 5) In the past the Bowon community was closely-knit, now they are nest to storages to each other 6) Variables or factors

that cause success or failure include home, temple, and school 7) Knowledge of the tenets of Buddhism, Buddhist proverb, and five precepts score a mean total of 4.54; approaches to ware the tenets of Buddhism by the Office of Chaiyaphum Buddhism score a mean total of 4.57, followed by the teachings of Buddhism with a mean total of 4.77.

Keywords : Knowledge management, Buddhist , strong

บทนำ

ศาสนาพุทธเป็นสถาบันทางสังคมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการแก้ปัญหาสังคมซึ่งถ่ายทอดจากพระสงฆ์ที่มีบทบาทหลักในการเป็นผู้นำชุมชนทางด้านจิตใจส่งเสริมศีลธรรมสติปัญญาที่ถูกต้องให้แก่ชุมชน พระสงฆ์เป็นผู้ที่มีความรอบรู้ ความรู้ทั่ว ความรู้ดี รู้ถึงความจริงซึ่งสามารถอธิบายขยายความออกไปต่าง ๆ ซึ่งก็คือปัญญานั้นเอง การสร้างความรู้แนวพุทธเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในชุมชนเป็นการสร้างให้รู้เหตุผล รู้ดีรู้ชั่ว รู้ถูกรู้ผิด รู้ควรรู้ไม่ควร รู้คุณรู้โทษ รู้ประโยชน์มิใช่ประโยชน์ชั่วเหตุปัจจัย รู้ที่ไปที่มา รู้ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งทั้งหลาย รู้ตามความเป็นจริง รู้ถ่วงแท้ เข้าใจถ่วงแท้ รู้เข้าใจสภาวะ รู้คิดรู้พิจารณา รู้วินิจฉัย รู้ที่จะจัดแจงจัดการหรือดำเนินการอย่างไร เป็นการมองทะลุสภาวะหรือมองทะลุปัญญาด้วยเหตุนี้หลักคำสอนของพระพุทธศาสนาจึงอยู่ในวิถีชีวิตและจิตวิญญาณของพุทธศาสนิกชนคนไทยส่วนใหญ่ที่มีความเลื่อมใสและนับถือพระพุทธศาสนาความสำคัญนี้ สมชัย ศรีนอก (2555) พบว่าเป็นศาสนธรรมของศาสนาพุทธซึ่งชาวพุทธที่มีวิถีชีวิตและจิตวิญญาณมุ่งตรงต่อคำสอนของพระพุทธเจ้า ดำเนินอยู่ด้วยปัญญารู้เท่าทันความเป็นจริงของชีวิตนำหลักธรรมคำสั่งสอนมาประพฤติปฏิบัติตามบารมีแห่งศักยภาพของตนมีความเลื่อมใสพระพุทธศาสนา

อย่างมั่นคง ไม่คลอนแคลน ไม่หวั่นไหวเพราะว่าศาสนาธรรมของศาสนาพุทธสอนให้รู้และเข้าใจการเปลี่ยนแปลงของสรรพสิ่งตามกฎไตรลักษณ์ อันได้แก่ อนิจจัง ทุกขัง และอนัตตา การเกิด ดับของสรรพสิ่งตามหลักปฏิจจสมุปบาท อันได้แก่ กระบวนการเกิดและกระบวนการดับ หลักความเชื่อ อันได้แก่ กาลามสูตรหรือเกสปุตตสูตร สิ่งใดควรเชื่อ และสิ่งใดไม่ควรเชื่อ หลักอริยสัจ อันได้แก่ ความจริง อันประเสริฐหรือความจริงทำให้คนประเสริฐ หลักกรรม อันได้แก่ การกระทำที่เกิดจากเจตนา คำสอนในเรื่องบุญและบาป พระพุทธศาสนามีคำสอนในเรื่องบุญและบาป โดยมีความสัมพันธ์กับเรื่องหลักกรรม เพราะบุญและบาปเป็นเรื่องราวของการกระทำของแต่ละบุคคลและผลของการกระทำนั้นย่อมติดตัวเขาตลอดไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลกับความสัมพันธ์และการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนบวร ในจังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อศึกษาองค์ความรู้หลักธรรมคำสอนของพุทธศาสนากับความสัมพันธ์และการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนบวร ในจังหวัดชัยภูมิ
3. เพื่อศึกษาการจัดการองค์ความรู้เพื่อถ่ายทอดหลักธรรมคำสอนของพุทธศาสนาและการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนบวร ในจังหวัดชัยภูมิ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การจัดการความรู้แนวพุทธกับความเข้มแข็งในชุมชนบวร : กรณีจังหวัดชัยภูมิ” เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการศึกษาค้นคว้าในรูปแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) วิเคราะห์จากเอกสารทางวิชาการ (Document Study) วารสาร บทความ รายงานการวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาประกอบ อ้างอิง และเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ซึ่งมี

รายละเอียดขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนชาวจังหวัดชัยภูมิ

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นประชาชนชาวจังหวัดชัยภูมิ ได้มาโดยการใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงจากประชากรที่ประกอบด้วยกลุ่มผู้ใหญ่วัย 60 ปีขึ้นไป กลุ่มสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นกลุ่มพระสงฆ์ (ระดับเจ้าอาวาส) และกลุ่มครูอาจารย์ที่สอนวิชาศีลธรรมหรือพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาโดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 64 ราย ดังนี้ 1) กลุ่มผู้ใหญ่วัย 60 ปีขึ้นไป จำนวน 16 อำเภอ ๆ ละ 1 ราย รวมจำนวน 16 ราย 2) กลุ่มสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นจำนวน 16 อำเภอ ๆ ละ 1 ราย รวมจำนวน 16 ราย 3) กลุ่มพระสงฆ์ (ระดับเจ้าอาวาส) จำนวน 16 อำเภอ ๆ ละ 1 ราย รวมจำนวน 16 ราย 4) กลุ่มครูอาจารย์ที่สอนวิชาศีลธรรมหรือพระพุทธศาสนา จำนวน 16 อำเภอ ๆ ละ 1 ราย รวมจำนวน 16 ราย

1.2.2 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างประชากรเป้าหมายชาวจังหวัดชัยภูมิ จำนวนทั้งสิ้น 16,000 ราย (16 อำเภอ ๆ ละ 1,000 คน) ได้คำนวณจากสูตร Taro Yamane ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ตามสูตร จะได้ 390 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือเพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัย

เชิงคุณภาพในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือ คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งในการสร้างเครื่องมือนี้ ผู้วิจัยได้ค้นคว้าเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เพื่อให้ครอบคลุมได้ ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 เมื่อได้เครื่องมือแล้ว ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบว่าเครื่องมือดังกล่าว นั้นตรงตามประเด็นและครอบคลุมในทุกๆ ประเด็นตาม วัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 ก่อนการนำเครื่องมือไปใช้จริง ผู้วิจัย ได้ทำการทดสอบเครื่องมือด้วยการสัมภาษณ์ตัวอย่างที่มี ลักษณะใกล้เคียงกับประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการวิจัย คือ ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นพระ สังฆาธิการ (ระดับเจ้าอาวาส) และครูอาจารย์ที่สอนวิชาศีล ธรรมหรือพระพุทธศาสนาเพื่อตรวจสอบความตรงและ สมบูรณ์ของแบบสัมภาษณ์ ว่าสามารถสะท้อนข้อมูลที่ ครบคลุมตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยหรือไม่ แบบ สัมภาษณ์ที่ใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัย แบ่งแนวคำถามออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ใหญ่บ้าน กลุ่มสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นกลุ่ม พระสังฆาธิการ (ระดับเจ้าอาวาส) และกลุ่มครูอาจารย์ที่ สอนวิชาศีลธรรมหรือพระพุทธศาสนาโดยคำถามประเด็น การสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 6 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ท่านมีความรู้ด้านหลักธรรมคำสอน ของพระพุทธเจ้าได้อย่างไร

ประเด็นที่ 2 ท่านมีประสบการณ์ในการถ่ายทอด องค์ความรู้หลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าอย่างไร

ประเด็นที่ 3 ท่านใช้แนวทาง วิธีการใดในการ ถ่ายทอดองค์ความรู้ในด้านหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า

ประเด็นที่ 4 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการถ่ายทอด หลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าเป็นใคร

ประเด็นที่ 5 ชุมชน บวร ในจังหวัดชัยภูมิใน อดีต-ปัจจุบัน เป็นอย่างไร

ประเด็นที่ 6 ท่านคิดว่าตัวแปร/ปัจจัย/สิ่งที่ทำให้

เกิดชุมชนบวร ในจังหวัดชัยภูมิมีความเข้มแข็งประสบ ความสำเร็จหรือล้มเหลว มีอะไรบ้าง ทำไมท่านจึงคิดว่าใช้ สิ่งนั้น

การตรวจสอบข้อมูล

ผู้วิจัยใช้เทคนิคการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) เพื่อพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มานั้น ถูกต้องหรือไม่ โดยข้อมูลเดียวกันทดสอบหรือตรวจสอบ ซ้ำจากแหล่งที่มามากกว่า 1 แหล่ง ได้แก่ แหล่งเวลา แหล่ง สถานที่ และแหล่งบุคคล ด้วยวิธีการที่แตกต่างกันมากกว่า 1 วิธี ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพ ตามแนวคิดของ Denzin & Lincoln ซึ่งมี 4 วิธีดังนี้ คือ

3.1 ตรวจสอบด้วยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล หลายวิธี (Methodology Triangulation) โดยการใช้วิธี การเก็บข้อมูลหลายวิธี ได้แก่การสัมภาษณ์เชิงลึกจาก กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลสำคัญการสังเกตแบบมีส่วนร่วม เกี่ยวกับการสอนธรรมะ การประกอบกิจกรรม พิธีกรรม ต่างๆ ตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาในจังหวัด ชัยภูมิ การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการกับผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

3.2 การตรวจสอบข้อมูลที่ได้ (Data Triangulation) โดยการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ใหญ่บ้าน กลุ่มสมาชิก สภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นกลุ่มพระสังฆาธิการ (ระดับเจ้าอาวาส) และกลุ่มครูอาจารย์ที่สอนวิชาศีลธรรม หรือพระพุทธศาสนาในประเด็นคำถามเดียวกัน จากผู้ให้ ข้อมูลคนเดียวกัน จำนวนหลายครั้ง เพื่อตรวจสอบความ น่าเชื่อถือของข้อมูลที่ได้รับการบอกเล่า ว่าข้อมูลที่ ให้ทุกครั้งตรงกัน

3.3 ตรวจสอบข้อมูลโดยใช้นักวิจัยหลายคน (Investigation Triangulation) ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับคำปรึกษา แนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งมี ประสบการณ์ในการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับหลักธรรม คำสอนพระพุทธศาสนา หลักเบญจศีลหรือศีล 5 และพุทธ

สุภาชิต นอกจากนี้ได้นำเทคนิคในการเก็บรวบรวมข้อมูลแก่ผู้วิจัย รวมทั้งให้ความช่วยเหลือ ตรวจสอบข้อมูลจากนักวิจัยซึ่งเคยศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมคำสอนพระพุทธศาสนา หลักเบญจศีลหรือศีล 5 และพุทธสุภาชิตในชุมชนบวร

3.4 การตรวจสอบเชิงทฤษฎี (Theory Triangulation) ในการวิจัย เรื่อง “การจัดการความรู้แนวพุทธกับความเข้มแข็งในชุมชนบวร : กรณีจังหวัดชัยภูมิ” “เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลกับความสัมพันธ์และการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนบวร ในจังหวัดชัยภูมิเพื่อศึกษาองค์ความรู้หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนากับความสัมพันธ์และการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนบวร ในจังหวัดชัยภูมิเพื่อศึกษาการจัดการองค์ความรู้เพื่อถ่ายทอดหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาและการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนบวร ในจังหวัดชัยภูมิ และเพื่อศึกษาการปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนพระพุทธศาสนากับความสัมพันธ์และการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนบวรในจังหวัดชัยภูมิซึ่งจะทำให้ได้วิธีการจัดการความรู้แนวพุทธสร้างความเข้มแข็งในชุมชนบวรในจังหวัดชัยภูมิ ทำให้ชุมชนบวรจังหวัดชัยภูมิ มีรูปแบบปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนโดยเฉพาะศีล 5 ที่เกิดความรักและอยู่ร่วมกันโดยสันติสุข และนำวิธีการและรูปแบบการใช้การจัดการความรู้แนวพุทธกับความเข้มแข็งในชุมชนบวร : กรณีจังหวัดชัยภูมิไปประยุกต์ใช้ในชุมชนอื่นๆ ต่อไป ผู้วิจัยเลือกใช้แนวคิด ทฤษฎีทางสังคม แนวคิด ทฤษฎีแห่งการเรียนรู้ แนวคิดเกี่ยวกับหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา และแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างความเข้มแข็งในชุมชนในการสร้างตัวแบบให้เกิดความเข้มแข็งและเกิดสันติสุขในชุมชนบวรจังหวัดชัยภูมิ

การวิเคราะห์ข้อมูลและการใช้สถิติ

การวิจัยเชิงคุณภาพ ข้อมูลจากบันทึกภาคสนาม และการถอดเทปซึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ด้วยวิธี

จัดระบบข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ โดยข้อมูลที่ได้นั้น ได้มาจากการจดบันทึกภาคสนามในสมุดบันทึกของผู้วิจัย การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสังเกตแบบมีส่วนร่วม ในกิจกรรม พิธีกรรมต่างๆ การสอนหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หลักเบญจศีลหรือศีล 5 และพุทธสุภาชิต สิ่งที่ได้พบเห็นที่เกี่ยวข้องกับผู้ให้ข้อมูล โดยเฉพาะผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นพระสังฆาธิการ (ระดับเจ้าอาวาส) และครูอาจารย์ที่สอนวิชาศีลธรรมหรือพระพุทธศาสนาทั้ง 64 ราย การถอดเทปคำให้สัมภาษณ์ด้วยการเขียนและบันทึกข้อมูลต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในการแยกแยะข้อมูลและจัดกลุ่มข้อมูลโดยมีขั้นตอนดังนี้ ถอดเทปคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลแบบคำต่อคำ โดยเน้นข้อความที่เป็นคำสำคัญในการตอบคำถามของผู้ให้ข้อมูล และนำข้อมูลดังกล่าวมาเรียบเรียงถ้อยคำและจัดหมวดหมู่ของข้อมูลให้ตรงกับประเด็นการวิจัย นำข้อมูลที่ได้รับการจัดหมวดหมู่แล้วมาวิเคราะห์เพื่อหาตารางสรุปข้อค้นพบหรือคิดโมเดลเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ในหัวข้อต่างๆ ตามประเด็นการวิจัย เขียนรายงานในรูปแบบของ ดุษฎีนิพนธ์ ให้มีความต่อเนื่องและกลมกลืนในแต่ละประเด็นการวิจัย โดยมีการยกตัวอย่างถ้อยคำของผู้ให้ข้อมูลที่ได้นำมาเน้นข้อความไว้ในเบื้องต้น และอธิบายตอนท้ายด้วยตารางสรุปข้อค้นพบ หรือโมเดลอธิบายปรากฏการณ์ เพื่อสร้างความเข้าใจและสามารถเห็นภาพได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

หลังจากทำการตรวจสอบข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยจะทำการสรุปข้อค้นพบที่ได้และเรียบเรียงเป็นการจัดการความรู้แนวพุทธกับความเข้มแข็งในชุมชนบวร : กรณีจังหวัดชัยภูมิ โดยจำแนกออกเป็นประเด็นการวิจัย ดังนี้

ประเด็นที่ 1 การมีความรู้ด้านหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า

ประเด็นที่ 2 ประสพการณ์ในการถ่ายทอดองค์ความรู้หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา

ประเด็นที่ 3 การใช้แนวทาง วิธีการใดในการถ่ายทอดองค์ความรู้ในด้านหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา

ประเด็นที่ 4 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าเป็นใคร

ประเด็นที่ 5 ชุมชน บวร ในจังหวัดชัยภูมิในอดีต-ปัจจุบัน เป็นอย่างไร

ประเด็นที่ 6 ตัวแปร/ปัจจัย/สิ่งที่ทำให้เกิดชุมชนบวร ในจังหวัดชัยภูมิมีความเข้มแข็งประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว

การวิจัยเชิงปริมาณ เกณฑ์การแปลคะแนนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนมา ผู้วิจัยได้ทำการบันทึกตามคู่มือการลงรหัสที่กำหนดไว้เพื่อประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยเฉพาะแบบสอบถามส่วนที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า

การแปลผลจากคะแนนที่ได้จากการเก็บรวบรวมแบบสอบถามใช้ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยใช้เกณฑ์ในการแบ่งระดับความคิดเห็น ดังนี้

ค่าเฉลี่ย ระดับความคิดเห็น

4.21-5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

3.41-4.20 หมายถึง ระดับมาก

2.61-3.40 หมายถึง ระดับปานกลาง

1.81-2.60 หมายถึง ระดับน้อย

1.00-1.80 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

ประมวลผลโดยใช้โปรแกรมคำนวณสำเร็จรูปโดยใช้ค่าสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติในแต่ละส่วน

การวิเคราะห์ผลการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้สถิติพรรณนาคำร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง และระดับความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการความรู้แนวพุทธกับความเข้มแข็งในชุมชนบวร : กรณีจังหวัดชัยภูมิซึ่งประกอบด้วยด้านความรู้หลักคำสอนของพระพุทธศาสนา คีล 5 และพุทธสุภาษิต ด้านแนวทางการถ่ายทอดหลักคำสอนของพระพุทธ

ศาสนาโดยสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดชัยภูมิด้านการปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธศาสนา และด้านข้อเสนอแนะอื่นๆ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเรื่อง “การจัดการความรู้แนวพุทธกับความเข้มแข็งในชุมชนบวร : กรณีจังหวัดชัยภูมิ” เป็นการวิจัยทั้งเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนชาวจังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วย 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มผู้ใหญ่วัย 2) กลุ่มสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น 3) กลุ่มพระสังฆาธิการ (ระดับเจ้าอาวาส) และ 4) กลุ่มครูอาจารย์ที่สอนวิชาศีลธรรมหรือพระพุทธศาสนา โดยทำการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ใหญ่วัย 16 อำเภอ ๆ ละ 1 รายรวมจำนวน 16 ราย กลุ่มสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น 16 อำเภอ ๆ ละ 1 รายรวมจำนวน 16 รายกลุ่มพระสังฆาธิการ (ระดับเจ้าอาวาส) 16 อำเภอ ๆ ละ 1 ราย รวมจำนวน 16 ราย กลุ่มครูอาจารย์ที่สอนวิชาศีลธรรมหรือพระพุทธศาสนา 16 อำเภอ ๆ ละ 1 ราย รวมจำนวน 16 ราย รวมจำนวนทั้งสิ้น 64 ราย และการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามกับประชากรตัวอย่างกลุ่มเป้าหมายคือ ชาวจังหวัดชัยภูมิ ที่อายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวนทั้งสิ้น 390 ราย พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์เป็นเพศชายร้อยละ 75 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 25 อายุมากที่สุด 57 ปี น้อยสุด 36 ปี ระยะเวลาการอยู่อาศัยในชุมชนบวรมากที่สุด 57 ปี น้อยสุด 36 ปี ระดับการศึกษา สูงสุดปริญญาตรี น้อยสุด ป.4 และส่วนมากอาศัยอยู่ในชุมชนบวรตั้งแต่เกิดจนถึงปัจจุบัน

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากสรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

พร้อมข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการในการศึกษาระบบการหรือการดำรงอยู่ของชุมชนบวรในจังหวัดอื่น

1) ควรนำผลการวิจัยไปปรับใช้กับการป้องกันหรือแก้ไขปัญหาความขัดแย้งของคนชุมชนโดยปรับใช้กับรูปแบบวิธีการบริหารจัดการปัญหาชุมชนที่มีลักษณะความเป็นเมืองและมีปัญหาสังคมเชิงความสัมพันธ์ที่ซับซ้อน

2) ควรนำกระบวนการสอนแบบพระพุทธเจ้าที่สอนแบบวิทยาศาสตร์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสถานศึกษาเพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา

3) ควรใช้กระบวนการขัดเกลาทางสังคมตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาสอดแทรกในวิถีชีวิตของคนในชุมชนผ่านกิจกรรมที่สมาชิกของชุมชนได้ร่วมกันยึดถือปฏิบัติสืบทอดเป็นประเพณี และการรักษาศิลและวินัยให้เป็นปกตินิสัย

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรทำการศึกษาระบบการบริหารจัดการชุมชนและความสัมพันธ์ของชุมชนบวรในจังหวัดอื่นที่มีขนาดประชากรใกล้เคียงกันเพื่อเปรียบเทียบผลการวิจัย

เชิงโครงสร้างความสัมพันธ์ของชุมชนบวรที่มีบริบทภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ที่แตกต่างกัน

2) ควรทำการศึกษาปัจจัยตัวแปรที่มีผลกระทบกับวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนบวรโดยศึกษาปัจจัยเกี่ยวกับกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลกความเจริญก้าวหน้าเทคโนโลยีว่ามีผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบต่อชุมชนบวรอย่างไร และมีแนวโน้มอย่างไรต่อการดำรงอยู่ของชุมชนบวร

3) ควรทำการศึกษาพฤติกรรมเชิงลึกของประชากรกลุ่มตัวอย่างในชุมชนบวรโดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างเจาะจงใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะลึกและใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมหรือใช้การวิจัยแบบมีส่วนร่วม (PAR) เพื่อให้ได้ข้อมูลสำคัญในการอธิบายปรากฏการณ์หรือพฤติกรรมของสมาชิกในชุมชนบวรได้อย่างรอบด้านและใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบ 360 องศา

4) ควรทำการศึกษาแบบเจาะลึกเฉพาะกลุ่มโดยเฉพาะประชากรกลุ่มตัวอย่างเดียว เช่น ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพระสงฆ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลสำคัญเชิงลึกในการวิเคราะห์ผลการวิจัยโดยไม่ต้องเปรียบเทียบกับกลุ่มประชากรกลุ่มตัวอย่างอื่นโดยศึกษาในพื้นที่หลายจังหวัดที่มีชุมชนบวรตั้งอยู่

เอกสารอ้างอิง

- พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ และคณะ (2549). **การติดตามประเมินผลการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมพิเศษ ประจำปีงบประมาณ 2549**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกิจการยุติธรรม
- ไพศาล กุมาวลิย์ และคณะ, “หลักกฎหมายสถาบันการเงินกับการแก้ไขวิกฤตการณ์ทางการเงิน” เอกสาร ประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รายงานการบรรยายศูนย์ข้อมูล. (2537). อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วีระพงษ์ บุญโญภาส, (2544). **อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ**. พิมพ์ครั้งที่ 3 . กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วน จำกัด บี.เจ. เพลท โปรเซสเตอร์
- คิลปพร ศรีจันเพชร, (มกราคม-มีนาคม 2540). “**อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ : ปัญหาที่รัฐต้องเร่งแก้ไข**,” Chulalongkon Review ปีที่ 9 ฉบับที่ 34.
- American Sociological Review, 22. (December 1957).
- Barry, E. Hawk. United State Common Market and International Antitrust vol. 11
- Barry, Hawk. (1990). Common Market and International Antitrust : A Comparative Guide. Vol.11 (Second Edition)
- Brown L. Neville. (1989). Modern Legal Studies, The Court of Justice of The European Communities, London : Sweet & Maxwell.
- Christopher Bellamy, Graham D. Child. (1991). Common Market Law of Competition. London : Sweet &